

Landbruget 1888.

Aaret 1888 har været et Mindernes Aar for det danske Landbrug, eftersom Tankerne langt mere end ellers have dvælet i Fortiden og særlig i den store Reformperiode med Aaret 1788 som Midtpunkt, dvælet ved et af de skjønneste Afsnit af vor indre Historie, da den danske Bonde ved ædle, klarsynede Mænds nidkjære Stræben løftedes fra Trællekaar, Sult og Elendighed ind i frie Mænds Lag med dettes Ansvar og Pligter, og da med ham det danske Bondebrug, der blandt alle Næringsbrug var Askepot i Fædrehjemmet, fik de snærende Baand sprængte og Grundstenen lagt til den lykkelige Udvikling og de rolige men stadige Fremskridt, der senere ere trængte ind over hele Danmarks Landbrug; — og Enhver har derfor overfor Nutidens Besværligheder og Tryk kunnet høste Haab for Fremtiden ved at se tilbage paa denne store og hartad vidunderlige Stadfæstelse af det gode gamle Ord, som Historien særlig har givet Hjemsted og Borgerret i Danmark, at »naar Nøden er svarest, er Hjælpen nærest«. — Aaret 1888 har ogsaa været et Festernes Aar; thi trods de mangehaande Tryk, der hvile over Folket, har man i de enkelte Hjem og Kredse som i de pulserende Centralstater holdt hine Begivenheder og ganske særlig ved det store Kappelstævne, vi havde sat hverandre fra Landbrug og Haandværk, fra Søfart og Kunst baade indbyrdes og

med vore nordiske Frænder ved den store Udstilling i Kjøbenhavn og ved den Række af Møder og Forhandlinger, som knyttede sig hertil. — Men Aaret har ogsaa været et tungt og besværligt Arbejdsaar for det danske Landbrug med en langvarig Vinter, et sildigt Foraar, en kold og regnfuld Sommer, en sildig og besværlig Høst med svigtende Forhaabninger, som den paafølgende Udtærskning endog yderligere har forringet, uden at de lidt bedre, men dog i og for sig tarvelige Priser have kunnet bøde derpaa.

Det er under Indtryk fra disse tre Sider, at Aaret er levet, og at dets mange enkelte Begivenheder have faaet deres Lys eller Skygge. Men spørges der, hvorledes er da Stillingen og Stemningen blandt Landbrugerne nu ved Aarets Slutning i Sammenligning med dets Begyndelse, saa maa der svares, at noget absolut Gjennembrud til det Bedre har Aaret ikke bragt; at enkelte Egne, som særlig de sydlige Øer, maaske endog staa fuldt saa trykkede nu som da; men paa den anden Side er der Egne, særlig i Jylland, hvor man dog er begyndt at aande friere efter det lammende Nedslag, som tre forudgaaende usle Aar havde bragt; og i sin store Almindelighed er det danske Landbrug ved et jævnt Aarsudbytte, ved en Række af nyttige Foranstaltninger, navnlig paa Husdyrbrugets og Mejeribrugets Omraade, ved en bedre Forstaaelse af Tidens Krav, en ædrueligere Benyttelse af Landbrugets Vilkaar og en større Fortrolighed baade med den nærmere og fjernere Konkurrence gaaet styrket ud af Aaret 1888; — Landbruget er ikke, som i en tidligere Række af Aar, en glimrende Forretning, men dog er det nu som forhen i Stand til at give det daglige Brød og lade Jordens Dyrkere svare enhver Sit, naar Forholdene ikke ere altfor usunde eller stærkt belastede, og naar man atter ifører sig Arbejdsdragten; — det turde derfor hændes, at de gængse Benævnelser af hine »gode« og disse »daarlige« Aar burde byttes om, thi Landbruget, som al anden borgerlig Gjer-ning, voxer sig stærkt gjennem Bøn og Arbejde, saa at

det gamle Ord sandes, at »Arbejd skjænker Brød, Kinden rød, Hvilen sød».

Træde vi nu nærmere og se paa de enkelte Vilkaar, der i snævrere og økonomisk Forstand have været tildelte det danske Landbrug i Aaret 1888, da vende vi os først til Vejrliget som den store, bestemmende Faktor for Aarsudbyttet. Men idet vi kunne henvise til den udførlige Omtale heraf, vi have meddelt i forrige Bind Side 431 og senere Side 514, kunne vi her indskrænke os til at minde om, at Vinteren 1887—88, der begyndte tidlig, var meget stræng og særlig i Slutningen af Februar og Marts bragte en Masse Sne i Forbindelse med en skarp Frost, og strakte sig langt ind i April, saa Havnene endog for en Del vedblev at være tilfrosne. Kulde, hyppig Nattefrost og stærke Nedslag prægede April og første Halvdel af Maj; og efter en lille gunstig Periode begyndte i Juni den saakaldte Sommer, i hvilken vi imidlertid næsten aldrig havde Sommervejr, men 1—2 Grader koldere end almindeligt, med Nattefrost endog ved Midsommertid, hvorimod vi fik den dobbelte Regnmængde i Juni og Juli af hvad vi pleje at have (183 Mm. mod 115), en ualmindelig stor Fugtighed i Luften, naar det var Tørvejr, kun ringe Blæst, som ellers fremskynder Plantelivet, Modningen og Bjergningen, og over det Hele hængende en mørk skyfuld Himmel med 10—20 pCt. større Skymængde end almindelig. Kun de $\frac{2}{3}$ af September bragte os et smukt, solrigt og tørrende Vejrlig, men Aaret var for fremrykket til at dette kunde blive nogen fyldestgørende Erstatning for Sommeren, som vi kun havde havt af Navn ej af Gavn, og Aarsgrøden havde faaet sit Præg, som nærmest kan sammenlignes med det, der har sit almindelige Hjemsted i Finland, Nordsverrig, det mellemste Norge eller de højtliggende Partier i Skotland, hvor man jævnlig træffer Ild paa Arnen næsten gjennem hele Sommertiden.

Aarsudbyttet fra Mark og Eng, om end meget forskjelligt i de enkelte Landsdele og Egne, er derfor kun faa Steder tilfredsstillende. Vintersæden blev saa haardt

medtagen af Barfrost, senere Snelæg, Sneskimmel og derefter Foraars-Nattefrost, at store Stykker, særlig af Hvede, maatte ompløjes, og at langt mere burde have været ompløjet, da det Tiloversblevne kun giver usselt, selv om Hveden ved Høsttiden syntes at staa med nogenlunde fyldige Axt; 10—12 Fold er det almindelige, ofte synker det endnu langt lavere, og Kjærnen har en ussel Vægt, 120—123 Pd. holl.; det er disse store Skuffelser og Tab paa Hvedemarkerne, der mere end noget andet bidrage til at Aargangen maa kaldes saa tarvelig i de egentlige Hvedeegne, altsaa navnlig i det sydlige Sælland, paa Møen, Falster, Lolland, Langeland og Dele af Fyen. Ogsaa Rugen tog megen Skade i Vinteren, stod tynd gjennem Sommeren, modnedes daarlig, bjergedes ofte slet og giver, om end forholdsvis bedre end Hveden, dog kun et daarligt Udbytte. Vaarsæden groede paa en Maade godt til, særlig paa ikke for svære, men gjødningskraftige Jorder, og fyldte ved Indbjergningen ogsaa ret godt; navnlig gav Havren en stor Mængde til Fyld; men Modningen havde været simpel, Bjergningen ofte maadelig, og ved Tærskningen, der paa alle Punkter skuffer de Forventninger, man havde ved Høstens Slutning, viser Vaarsæden sig maaske endnu tarveligere end Vintersæden, — Bygget er mørk af Farve, har sorte Spidser, er let af Vægt og spirer daarlig, — Havren er saa let, at en skarp Rensning ofte vilde kaste det meste i Skalkassen. Af Bælgsæden blev Udbyttet omtrent lige saa ringe, thi vel vedblev den at voxe og gav en meget stor Mængde Foder, men Blomsterne satte som oftest ingen Korn, og Modningen var her endnu simplere og misligere end ved den øvrige Vaarsæd. Rødfrugterne prangede med stor Top men ringe Rod eller Knold, saa Udbyttet blev betydelig mindre end almindeligt. Kartofflerne bleve ogsaa smaa, men holdt sig trods Regnen mærkværdig sunde. Foder-, Kløver- og Græsmarkerne prangede med yppig Væxt i den fugtige Sommer, naar ikke, saaledes som mange Steder i Jylland, Kløver og Græs vare

gaaede bort i den forrige Sommers Tørke. Høavlet blev derfor ret godt paa Øerne, ofte tarveligt i Jylland, og mange Steder yderligere forringet ved den vanskelige Indbjergning. Kvæget havde fuldt Bid hele Sommeren til langt ud paa Efteraaret; men sent kom det ud, ofte i tarveligt Huld, kraftløs var Sommerernæringen, Regn og Kulde trykkede det yderligere, og af disse Grunde var Mælkeudbyttet langt fra saa godt, som de prangende Græsmarker lode formode, og Smørudbyttet endnu simplere, eftersom Mælken var tynd.

Alt i alt vil derfor Aarsvæxten 1888 næppe give et Middeludbytte, naar Hensyn tages baade til Fyld, til Fold og til Vægt og Kvalitet; nogle Egne og enkelte Gaarde glæde sig vel ved en rig og stor Afrøde, men i Modsætning dertil er der andre Egne, som særlig de sydlige Øer, der kalde Aaret et af de tarveligste, man i lang Tid har havt.

Vende vi os dernæst til den Regnskabsopgjørelse, som kan bygges paa de statistiske Data, hvorom dette Hefte bringer en almindelig Oversigt over Ud- og Indførsel af Landbrugsprodukter, saa kunne vi for Husdyrbrugets og Mejeribrugets Vedkommende henvise til de Redegjørelser, som ogsaa findes meddelte i dette Hefte af D'Hrr. Konsulent J. Jensen, Dyrlæge A. Appel og Konsulent B. Bøggild, og vi kunne derfor her indskrænke os til nogle mere almindelige Sammenstillinger.

Det er jo navnlig Afrøden 1887, der danner Grundlaget for vor Kornudførsel i Landbrugsaaaret 1887-88. Ifølge de Tærskningsresultater og det Foldudbytte, som vi meddelte i forrige Bind Side 323, var hele Landets Gjennemsnitsudbytte større end i de foregaaende Aar, nemlig 13,₉ Fold af alle Kornarter imod 12,₁ Fold i de foregaaende 12 Aar; og særlig var Hvedehøsten meget stor, nemlig 18,₉ Fold mod 13,₃ Fold, hvorfor ogsaa Hvedeegnene betragtedes at have en god Høst, medens mange Egne i Jylland havde en meget ringe Kornhøst. Ikke desto mindre har Overskudsudførselen af Korn i Landbrugsaaaret

1887-88 været meget mindre end tidligere og for alle Kornarters Vedkommende, med Undtagelse af Byg, endog negativ. Den har nemlig været af:

	1887-88	Gjennemsnit af de forrige 10 Aar.
Hvede.....	÷314930 Tdr.	÷ 242786 Tdr.
Rug	÷1,223555 -	÷ 221100 -
Byg	586185 -	780393 -
Havre.....	÷827138 -	÷23896 -
Mais	÷205028 -	÷423892 -
Hvedemel (200 \bar{u} prTd.)	301422 -	416010 -
Rugmel.....	46578 -	92924 -
Bygmel og -gryn.....	10373 -	21969 -

Der er paa alle Punkter en afgjort Tilbagegang i Kornudførselen i Forbindelse med en Stigning i Kornindførselen, og Overskudsindførselen af uformalet Korn er endog 1887—88 naaet op over 2 Millioner Tdr., medens Gjennemsnittet af de forrige 10 Aar dog kun var 155000 Tdr. Og denne Tilbagegang opvejes ikke ved en tilsvarende Fremgang i Overskudsudførselen af formalet Korn, da denne var den mindste i de sidste 11 Aar, nemlig kun 338978 Tdr, saa at der, naar uformalet og formalet Korn tages samlet, har fundet en Overskudsindførsel Sted 1887-88 af 1,669506 Tdr., den største Overskudsindførsel der nogensinde har fundet Sted, saa at Danmark endog har indført for omtrent 10 à 12 Millioner Kroner mere Korn og Kornvarer, end det har udført, altsaa har maattet betale et saadant Beløb til Udlandet for sit Kornforbrug ud over Landets egen Produktion, og denne har som nævnt ifølge Foldopgivelserne netop været stor i det her omhandlede Aar for Landet i dets Helhed. Dette kan selvfølgelig kun forklares ved den stærkt tiltagende Fodring, og hvor mægtig denne er tiltagen sees end yderligere af følgende Tal for Overskudsindførselen af de to vigtigste Handelsfoderstoffer: Klid og Oliekager; den var nemlig af:

	Klid.		Oliekager.
1879-80	28 Mill. Pd.		31 Mill. Pd.
1880-81	78 - -		43 - -
1881-82	78 - -		44 - -
1882-83	67 - -		39 - -
1883-84	131 - -		61 - -
1884-85	160 - -		65 - -
1885-86	110 - -		47 - -
1886-87	182 - -		88 - -
og 1887-88	196 - -		129 - -

altsaa tilsammen af disse 2 Foderstoffer en Overskudsindførsel af 325 Mill. Pd., som til en Pris af 5 Øre kræver et Udlæg til Udlandet af over 16 Mill. Kroner foruden Kagerne af over 30 Mill. Pd. Raps og Oliefrø, som ogsaa er kjøbt fra Udlandet. Naar hertil da lægges alle de hjemmeproducerede Klid og Oliekager af eget Korn og Frø, samt den Masse Korn, der som ovennævnt er kjøbt fra Udlandet og — hvad der selvfølgelig er langt mere end alt det andet tilsammen — den Mængde Korn af Landets egen Avl, som ogsaa er opfodret, saa faaer man et stærkt Indtryk af det overordentlig betydelige Omfang, Kraftfodringen efterhaanden er naaet til, og af det store Udlæg, Landmændene aarlig maa afholde.

Øjet søger derfor ogsaa strax hen til Udførselslisten for Husdyr og Husdyrsprodukter, for her at finde en Beroligelse med Hensyn til disse enorme Udgifter; og heldigvis søger man ikke forgjæves, om det end er paa nogle faa Punkter at Fremgangen skal findes, thi Overskudsudførselen af Kvæg, Faar og Svin har endog været mindre i det forløbne Aar end i Gjennemsnittet af de foregaaende 10 Aar, nemlig af

	1887-88	Gjennemsnit af de foregaaende 10 Aar.
Kvæg.....	73024 Stkr.	81153 Stkr.
Faar.....	26255 -	58265 -
Svin.....	60377 -	233742 -

Denne formindskede Udførsel af Kvæg kan vel nærmest

finde sin Forklaring ved den stærke Forøgelse af Malkekvægsbesætningerne i Bøndergaardene, — Formindskelsen i Faareudførselen ved de meget simple Afgrøder, de lettere Egne i Jylland have havt i de foregaaende 3 Aar, — og Formindskelsen i Svineudførselen ved Indførselsforbudet til Hamburg formedelst Svinepesten i Efteraaret 1887.

Men Landbrugets Erstatning maa altsaa helt søges i den forøgede Overskudsudførsel af Heste, Smør, Flæsk og Æg. Denne stiller sig saaledes:

	1887-88	Gjennemsnit af de foregaaende 10 Aar.
Heste	12752 Stkr.	8018 Stkr.
Smør	210837 Tdr.	107113 Tdr.
Flæsk	73,110140 Pd.	16,480702 Pd.

Regnes her hver Hest til 700 Kr, hvert Pd. Smør til 98 Øre og hvert Pd. saltet Flæsk til 45 Øre, vil denne Overskudsudførsel for disse 3 Varer repræsentere et Beløb af ialt 49,7 eller omtrent 50 Millioner Kr., et Beløb, der unægtelig er i Stand til at dække anselige Underskud paa andre Konti, og som rimeligvis ville være istand til at skaffe Landet den Indtægt af omtrent 80 Millioner Kroner, som Overskudsudførselen af alle vore Landbrugsprodukter i Gjennemsnit aarlig hjembringer Landet.

Men Eet fremgaaer tillige af disse Sammenstillinger, og det er, hvilke overordentlig store Kapitaler der aarlig cirkulere i vort Landbrug, og som nu, da Hovedindtægten tages i Form af Husdyr og Mejeriprodukter, have at passere et langt mere sammensat Forløb end i fordums Tider, da Hovedindtægten toges direkte ved Kornsalg. Dette peger da ogsaa paa den stigende Nødvendighed af at dette sammatte Apparat er i den bedst mulige Orden og arbejder økonomisk paa ethvert Punkt, og at Landmændene dels ad Erfaringens, dels ad Forsøgenes og dels ad Undervisningens Vej skaffes en saa indgaaende og nøje Forstaaelse af de Hjælpemidler, hvormed de skulle virke, at de kunne anvende disse paa den formaalstjenligste Maade. Det maa

anerkjendes, at der i disse Retninger arbejdes med Energi og Ihærdighed herhjemme, saavel i enkelte Bedrifter som af de Institutioner, der nærmest ere kaldede dertil. Uden at ville foregribe de Oplysninger herom, som findes i de efterfølgende Aarsberetninger om Husdyrbruget, Hesteavl og Mejeridriften, kunne vi dog ikke her undlade i denne Forbindelse og til antydende Belysning af det Fremførte at henpege paa de kraftige Bestræbelser, der i det forløbne Aar ere udfoldede for Oprettelsen af Kvægavlsforeninger, der nu ere spredte over hele Landet, men særlig udviklede i Præstø, Sorø og Randers Amter, — for en større Benyttelse af Stambogsføring, — for Oprettelsen af Hesteavlsforeninger i alle Landets Provinser, men dog særlig i Jylland, hvor de i Aarets Løb endog have organiseret sig under en Centralstyrelse i Tilslutning til Fællesforeningen af jyske Landboforeninger, — for en livlig Deltagelse i de ved Husdyrbrugsloven af 1ste April 1887 ordnede Statstyreskuer, ligesom i det Hele taget denne Lovs store Betydning vinder mere og mere Anerkjendelse, — for en stærk Forøgelse af Andelsmejerierne, saa at der nu er hele vidtstrakte Egne, hvor næsten alle Sognene ere dragne med ind i denne Virksomhed, — for Oprettelsen af Andelssvineslagterier, der især i det forløbne Aar, formedelst Afspørgingen mod Tyskland (til Hamburg), har lagt stærkt Beslag paa Opmærksomheden, — for Anskaffelsen af bedre Svineracer, rationellere Opdræt og Fodring af disse osv. osv. Naar saa hertil kommer, at der fra det Offentliges Side gennem det landøkonomiske Forsøgslaboratorium foretages en Række af højst vigtige Undersøgelser saavel paa Mejeribrugets som, navnlig i det sidste Aar, tillige paa Svinefodringens Omraade, at der ved Statens Foranstaltning dels uddannes, dels allerede i Aarets Løb er bleven ansat flere Konsulenter, at Staten ligeledes har bragt betydelige Ofre for en bedre og hyppigere Forbindelse med vort Hovedmarked i England, og at den tillige har ansat en Konsulent til at antage vore Landbrugsinteresser paa dette vort Hovedmarked, — saa vil af alt dette fremgaa, at man saavel fra

privat som offentlig Side med Energi samarbejder for at give vort Husdyrbrug med de til dette knyttede Produkter en saa kraftig og fordelagtig Udvikling som mulig.

Vi skulle med faa Ord lidt nærmere omtale de her sidst nævnte Faktorer. Konsulentsagen, der hidtil væsentlig er bleven baaren af det kgl. Landhusholdnings-selskab med delvis Understøttelse af Staten og det Classenske Fideikommis, og som kun ved enkelte Landboforeninger har antaget fastere Form, saasom ved Maribo Amts økonomiske Selskab, Holbæk Amts økonomiske Selskab og Horsens Landbrugsforening, har i det forløbne Aar gjort et betydeligt Skridt fremad, idet Ministeriet i Vinteren 1888 havde foreslaaet og Rigsdagen tiltraadt de nødvendige Bevillinger, ialt 25000 Kr., til Uddannelse af to Husdyrbrugskonsulenter, hvortil valgtes de to Mænd, Landbrugskand. A. Appel og Dyr læge P. A. Mørkeberg, som Landhusholdnings-selskabet allerede i et Par Aar havde understøttet til en foreløbig Uddannelse, og som ventelig i det nye Aar ville kunne begynde deres konsultatoriske Virksomhed, — til Ansættelse af lokale Statskonsulenter, idet Mejeriassistent Buhl er bleven ansat som lokal Mejerikonsulent nærmest for Sjælland, Lolland-Falster og de omliggende Øer, og Ansættelsen af to lignende Konsulenter i Fyen og Jylland snart vil kunne paaregnes, — til Uddannelse af en Konsulent i Redskaber og Maskinvæsen, — og til Ansættelse af Cand. polyt. Harald Faber som Landbrugskonsulent til at varetage Danmarks Landbrugsinteresser i Udlandet, særlig i England. For alle disse Konsulenter, hvis Virksomhed ifølge Ministeriets Anmodning væsentlig varetages af Landhusholdnings-selskabet, er eller vil der blive udarbejdet Instruxer, og ved Behandlingen af Finantsloven for det kommende Finantsaar (1889—90) er der stillet Forslag om en yderligere Udvikling af denne Konsulentvirksomhed, der altsaa fra 1888 af tager Plads som et fast Virkemiddel i Statens Haand til Landbrugets Fremme og Udvikling.

Og med Hensyn til Kommunikationsmidlernes Udvikling har Aaret 1888 ogsaa været et Mærkeaar, idet

der fra 1ste Januar i dette Aar ved Statens Forsorg er etableret en 3 Gange ugentlig Forbindelse over Esbjerg og Parkeston til London, nærmest til Befordring af Landbrugets Produkter, og fra 1ste April ligeledes ved Statens Understøttelse er aabnet en ny ugentlig Dampskibsforbindelse fra Esbjerg til Hull, beregnet paa ad denne Vej at kunne udføre de store fede Svin, som ikke egne sig for vore hjemlige Slagterier, og som ikke kunne sendes ad den gamle Handelsvej til Hamburg, saalænge dette Marked holdes lukket for os. Medens den sidstnævnte Forbindelse med Hull kun er bleven benyttet i et begrænset Omfang, har derimod Udvidelsen af Routen Esbjerg—Parkeston—London medført en betydelig forøget Forsendelse navnlig af Smør og Flæsk ad denne Vej. I 1887 udførtes nemlig af disse to Varer ad denne Vej henholdsvis omtr. 1635 Tons Smør og 3117 Tons Flæsk, medens Udførslen i 1888 naaede op til 3330 Tons Smør og 14335 Tons Flæsk, foruden at Udførslen af Æg, Fisk, Gjør og enkelte andre Produkter ogsaa er stegen kjendelig. — Derimod har Aaret ikke bragt nye Jernbaneforbindelser, medens et stort Antal Forslag desangaaende drøftes og i flere Aar have været drøftede i Rigsdagen.

Af Sygdomme, der have medført Ulemper for vor Husdyrproduktion og Mejeridrift i Aaret 1888, skal nævnes, at foruden Svinedifteritisen og Tuberkulosen har der viist sig en udvendig Yversygdom i enkelte Besætninger saavel paa Sjælland som i Jylland, som medførte betydelige Tab for vedkommende Landmænd, ved sin ødelæggende Indflydelse paa Mælkens Godhed; skjøndt der endnu ikke er fundet Midler til helt at bekjæmpe denne Sygdom, saa er dog i Aarets Løb gjort et meget betydeligt Skridt derhen imod ved at det er lykkedes Assistent, Dyr læge C. O. Jensen fra Landbohøjskolen at paavise de Bakterier, der, sættende sig paa Koens Yver ved Malkningen, forplante sig til Mælken og ødelægge den.

Ligesom i de nærmest foregaaende Aar har ogsaa i det forløbne Jordkulturen kun været skænket ringe Opmærksomhed i Sammenligning med Husdyrbruget og Mejeri-

driften. I Hedeegnene skrider vel Opdyrkningen stadig fremad, men ikke saa livligt som for nogle Aar tilbage, hvad jo i og for sig ogsaa er forstaaeligt, eftersom de nedad-gaaende Produktpriser fortrinsvis ramme de Jorder, der give ringe Fold. Medens man i den gode Tid kunde høre ældre praktiske Landmænd udtale, at Opdyrkning kunde betale sig, naar der kunde paaregnes 4 à 5 Fold, men sank disse dybere, var Dyrkningen forbunden med Tab, saa hører man nu jævnlig paastaaet, at først et Udbytte af 6—7 Fold dække Driftsudgifterne. Det er jo imidlertid en Selvfølge, at disse »Kulturdogmer« ikke kunne være ens for alle Egne og Jorder, men de henpege paa, hvad Erfaringen forlængst har lært de højst kultiverede Lande f. Ex. Belgien, Sachsen o. a., at Frugtbarhedsgrænsen for en fordelagtig Kultur ingenlunde ligger saa lavt, som man ofte er tilbøjelig til at tro, støttende sig til de lave Driftsudgifter og forholdsvis høje Produktpriser, vi havde midt i Aarhundredet. — Af helt anden Grund er der ogsaa Standsning i Udtørningsarbejdet; her er Jorden i Reglen frugtbar, men Anlægs- og Driftsomkostningerne meget høje og Sikkerheden dog ofte temmelig ringe, fordi Omløbs- og Afløbskanalerne, om end for den umiddelbare Betragtning højst anseelige, dog i kritiske Tider vise sig for smaa og ikke fyldestgjørende. Dette viste sig især i Foraaret 1888, da den store Snemasse, Eftervinteren havde givet, i Løbet af kort Tid skyllede ned i Lavningerne, fyldte Kanalerne, gjennebrød Dæmningerne og flere Steder, som f. Ex. i i Kolind Sund, satte de udtørrede og tilkultiverede Arealer under Vand til stor Skade for Grøfter og Veje, for Vintersæden og Foraarsarbejderne, saa at man enten ikke naaede at saa eller først fik saaet hen i Juni Maaned. — Foraaret, med dets store Vandmasse fra Tøbruddet, viste ogsaa mange Steder paa Agermarkerne, at Tørlægningen ingenlunde var saa god og betryggende som ønskeligt, enten fordi Dræningen var alt for svag eller den endog helt savnedes. Der er i de senere Aar kun drænet meget lidt herhjemme, dels fordi de Arealer, der fortrinsvis trængte dertil, allerede

for største Delen ere dræned, men ogsaa fordi man i den nuværende trykkende Tid krymper sig ved Udgifter. Teglværkerne have derfor kun meget lidt at bestille i denne Retning, og da ogsaa Byggearbejderne paa Landet ere blevne stærkt begrænsede, staa mange mindre Teglværker unyttede og øde. Ved Nutidens Landbrugsbygninger staaer Kampen især mellem høje Mure med Trimpel og fladt med Tagpap dækket Tag, og paa den anden Side Jernbuekonstruktioner, Tollets System.

I selve Markarbejderne og de hertil knyttede Redskaber og Maskiner er heller ikke meget Nyt for det forløbne Aar at bemærke. Den hele eller navnlig delvise Sommerstaldfodring, der i de senere Aar breder sig saa kjendelig i mange Egne, fører ofte til en Indskrænkning af Brakken i Forbindelse med en udvidet Rødfrugtdyrkning. Saa meget mere nødvendig bliver en omhyggelig Bearbejdning, men om vi end for det forløbne Aar som Nyheder kunne notere den amerikanske Skiveharve, et fortrinligt Redskab til Rensning og Skørning af Overfladen, en ny og forholdsvis god Gjødningsspreader (Schlørs Patent), en meget interessant og tiltalende Samling af amerikanske Roefrøsaamaskiner og Radrensere særlig til Haandkraft, samt en forøget Anvendelse af Radsaamaskiner og selvbindende Mejemaskiner, der overalt vinde Stemning for sig, saa er der — heldigvis — nu langt mere Forsigtighed ved Anskaffelsen af nye Redskaber og Maskiner end tidligere.

Ved Siden af den ved den stærkere Fodring forøgede Gjødningsproduktion er Forbruget af kunstig Gjødning atter i Stigning i de senere Aar. Overskudsindførselen, der i Gjennemsnit af de sidste 10 Aar beløb sig til 24,7 Mill. Pd., er i de sidste 3 Aar stegen henholdsvis fra 26,7 — 28,5 — 50,2 Mill. Pd. Denne stærke Stigning i Indførselen i det sidste Aar er imidlertid ikke noget paalideligt Udtryk for Forbruget, da en stor Del af den kan ligge som Oplag af Raamateriale ved de indenlandske Gjødningsfabrikker. Forbruget gennem Gjødningsforeningerne antyder ogsaa en Stigning, om end langt

ringere. Gjennem den store jyske Gjødningsforening er der i de sidste 3 Aar henholdsvis fordelt 2,65 — 3,43 — og 3,47 Mill. Pd. Atter iaar er der næsten fordelt 4 Gange saa meget om Efteraaret som om Foraaret, og til begge Tider har det lavprocentige Superfosfat udgjort langt den overvejende Del, nemlig omtrent de $\frac{4}{5}$ Dele af det samlede Gjødningskvantum. Priserne, der i en Del Aar have været i stadigt Fald, ere i Færd med at stige for Aaret 1889, idet de for dette Aar sluttede Kontrakter betinge 2,80 Kr. for 100 Pd. lavprocentigt ($11\frac{1}{2}$ pCt.) Superfosfat, som 1888 kun kostede 2,38 Kr., og 4,75 Kr. for 100 Pd. højprocentigt (19 pCt.) Superfosfat, som 1888 kostede 4,40 Kr. Benmel, der 1888 kostede 6,15 Kr. pr. 100, vil koste 6,29 Kr., 20 pCt. Fosfatmel henholdsvis 2,12 og 2,60 Kr., opløst Peru Guano 9,00 og 9,10 Kr. og norsk Fiskeguano 7,60 og 8 Kr. pr. 100 Pd. — Foreningen for Lolland-Falster til samlede Indkjøb af Gjødning, Foderstoffer og Markfrø har ifølge det sidste Regnskab (for 1887—88) fordelt 1 Mill. Pd. Kunstgjødning, næsten 3 Mill. Pd. Foderstoffer og over 30,000 Pd. Markfrø, alt til en samlet Værdi af omtr. 190,000 Kr. — Gjødningskjøbet gennem den sjællandske Fællesforening er stadig i Tilbagegang og androg i det forløbne Aar kun et Beløb af c. 2700 Kr.; derimod er Foreningens Indkjøb af Foderstoffer i Tiltagen; det udgjorde 1886 600,000 Pd., 1887 1,600,000 Pd. og 1888 over 2 Millioner Pd. fordelte paa 1300 Bestillinger. Om end vort Gjødnings- og Foderstof- og Frømarked maa siges at være nogenlunde forskaanet for de omfattende og storartede Bedragerier, der gaa for sig i Udlandet, saa kan der dog ikke paakaldes for megen Agtpaagivenhed i denne Retning. Der er i det forløbne Aar truffen flere Forfalskninger, og Ansvar er blevet gjort gjældende. Vor Straffelov er imidlertid for mild, og som Vidnesbyrd om, hvor graverende man i andre Lande betragter Bedragerier af denne Art, der kunne have saa vidtrækkende Følger, skal anføres, at en i Frankrig nys udkommen Lov be-

stemmer, at al Kunstgødning skal være ledsaget af en Meddelelse om Oprindelse og Indhold, og viser denne sig at være urigtig, eller Gjødningen falbydes under et urigtigt Navn, idømmes Vedkommende Fængsel fra 6—30 Dage og en Bøde af 50—2000 Frs., hvilken Straf og Bøde i Gjentagelsestilfælde fordobles og medfører Opslag paa Sælgerens Bolig, Fabrik og Pakhus. I Forbindelse hermed kan nævnes, at Landmændene mere og mere søge at styrke sig ved Sammenslutninger baade med Hensyn til Kjøb af Forbrugsvarer og Salg af Produkter. De stærkeste Udslag i saa Henseende er selvfølgelig de alt nævnte og andetsteds udførligere omtalte Sammenslutninger i Andelsmejerier, Andelsslakterier, Avlsforeninger o. lg., men hertil knyttes ofte et samlet Indkjøb af Foderstoffer og andre Forbrugsartikler. En særlig Rolle have tillige iaar de samlede Frøindkjøb spillet i Modsætning til de gamle Forretninger, der maa siges mere af Navn end i Virkeligheden at være baserede paa Fællesskab og Solidaritet, og der er i den periodiske Landbrugspressen bleven ført en meget indgaaende tildels skarp Diskussion herom.

For egentlige Fremskridt eller smukke Resultater paa Plantekulturens Omraade har Aaret formedelst dets Vejrlig været særlig ugunstig. De aarlige Maltbygudstillinger i Kjøbenhavn kunne være en Slags Maalestok herfor, og ved den i Decbr. 1888 afholdte Udstilling mødte kun 49 Prøver, af hvilke ingen kom i 1ste Kl. og kun 6 i 2den Kl. (»fint« Maltbyg), deraf 5 fra Vestlolland. Paa den anden Side viste den Omstændighed, at 34 kom i 3die Klasse, der betegnes som »smukt« Maltbyg, og 9 i 4de Kl., der betegnes som »godt« Maltbyg, at man ved Omhyggelighed og ved Benyttelse af de Erfaringer, der ere indvundne gennem Forsøgene, endog i et overordentlig uheldigt Aar som 1888 kan opnaa smukke Resultater. Udstillingen viste i saa Henseende ogsaa en betydelig Overlegenhed over den Maltbygudstilling, der for første Gang afholdtes i Malmø d. 20—22. Oktbr., og hvortil den svenske Bryggeriforening med klar Opfattelse

af denne Slags Udstillingers Betydning havde udsat tre Præmier paa henholdsvis 500, 300 og 200 Kr. for de bedste Maltbygprøver. I Forbindelse hermed kan nævnes, at den ifjor omtalte sydsvenske Forening for Dyrkning og Forædling af Saasæd, der har sit Sæde paa Svaløf og hvorfra en udmærket smuk og smagfuld Samling af Korn- og Frøprøver fandtes paa den nordiske Udstilling 1888, er blevet udvidet til en »Almindelig svensk Sædekornforening«, der modtager Bidrag af Staten og Institutioner, og som har udvidet sin Virksomhed til at udgive Smaaskrifter til Belysning af de Formaal, hvorfor der arbejdes, sikkert en nyttig Foranstaltning. For Hvededyrkingen har det været et meget uheldigt Aar; en Del af de nye Hvedesorter, hvortil man var begyndt at fæste Lid, ere blevne ødelagte af Vinteren og Foraarets Vejrlig, og kun Urtobacco og Cub-Hveden have viist sig nogenlunde holdbare. — Lathyrus-Kulturen, som, frembaaren af Wagner, allerede har vundet betydeligt Terræn flere Steder i Tyskland, har i 1888 holdt sit Indtog her i Landet, nærmest paa Foranledning af Godsejer Wallis til Dybæk i Skaane, og navnlig har Etatsr. Mourier-Petersen til Holbækgaard med Energi optaget denne Sag, der synes at kunne faa stor Betydning ogsaa her i Landet, særlig for de lettere Jorder, der saa haardt trænge til gode og fordelagtige Kulturplanter. — Rodfrugtudstillingen d. 22de Septbr. o. fl. Dage i Kjøbenhavn, i Forbindelse med den store Udstilling, viste paa den ene Side hvor saare ugunstigt Aaret havde været for en kraftig Udvikling af saavel almindelige Roer som Sukkerroer, men paa den anden Side viste de overordentlig smukke typiske Former, der fremstilledes, at vore Roefrøavlere arbejde med en langt bedre Forstaaelse af Opgaven end tidligere, særlig ledede af de smukke Exempler, der gives af Foreningen til Kulturplanternes Forbedring ved Redaktør Helveg og for Sukkerroernes Vedkommende af Redaktør Frederiksen. Af Konsulent P. Nielsen er der i det forløbne Aar i Ugebladene blevet givet en Beretning om »10 Aars

Forsøg med forskellige Kunstgjødninger til Byg og efterfølgende Afgrøder af Kløver og Græs.

Blandt de Spørgsmaal, der iøvrigt have staaet fremmerst paa Dagsordenen i det forløbne Aar, skal nævnes Told-sagen, der er bleven drøftet i mange Foreninger væsentlig i Tilslutning til den af Landhusholdningsselskabet 1887 udgivne Udvalgsbetænkning angaaende denne vigtige men vanskelige Sag. En Toldreformforening, nærmest bestaaende af Kjøbstadsmænd, har stillet sig paa et lignende Stade, altsaa i Retning af Frihandel; men desuden blev der i Efteraaret oprettet en Forening, der kalder sig »Det nationale Arbejde«, og som stiller sig paa et meget ensidig protektionistisk Stade til Gunst for Haandværk og Industri. Det er indlysende, at vi ikke udelukkende kunne forfølge denne Sag paa Basis af en rent abstrakt Betragtning, men at vi tvinges til at tage en Del Hensyn til vore Nabolande. Blandt disse er der i Tyskland begyndt at rejse sig Stemmer mod den stærke Beskyttelse, endog blandt Landbrugerne, uagtet Landbruget skulde synes at være særlig begunstiget ved de tyske Toldbestemmelser. Sverrig har derimod fra Foraaret (14. Febr.) 1888 efter voldsomme Kampe indført 1 Kr. i Told pr. 100 Kilo af Havre og Vikker og $2\frac{1}{2}$ Kr. pr. 100 Kilo af de øvrige Kornsorter, $4\frac{3}{10}$ Kr. for Mel og Gryn, 3 Kr. for Malt og 30 Øre for Klid, alt pr. 100 Kilo. Derimod forkastedes i Norge Forslaget om at lægge Told paa Hvede, Hvedemel og Æg, men man lagde 10 Øres Told paa en Kilo Smør, 4 paa Margarine, og Østetolden sattes op fra 20 til 30 Øre pr. Kilo. — Kreditsagen er ogsaa bleven behandlet paa forskellige Møder, særlig af den nordiske nationaløkonomiske Kongres, der afholdtes i Kjøbenhavn i Sommeren 1888, og ved Siden heraf er der udfoldet en stærk Bevægelse i forskellige Pengeinstituter for at faa disses Udlaan i fast Ejendom konverterede til en lavere Rente; saaledes kan herom nævnes en skarp Forhandling i Efteraaret paa en Generalforsamling af Østifternes Kreditforening og Bestræbelserne paa Rigsdagen for at faa Livrente- og Livs-

forsikringsanstalten til at nedsætte sin Udlaansrente ikke blot for de kommende men ogsaa for de ældre Laans Vedkommende. Penge have iøvrigt været rigelige og billige i det forløbne Aar, og betryggende første Prioritetslaan andrage som Regel kun 4 pCt. med længere Tids Uopsigelighed eller endog enkeltvis derunder, saa at man nu jævnligen kan høre udtale Forventningen om, at de gode Panter rimeligvis i en nærliggende Tid, hvis ikke uforudsete Begivenheder indtræffe, ville kunne erholde Penge til den officielle Statsrente eller $3\frac{1}{2}$ pCt. — Bevægelsen i Udlandet, særlig Tyskland, for Bimetalismen synes ogsaa at bane sig Vej herhjemme, om end paa en mindre sensationsvækkende Maade end Kampen for nogle Aar siden mod den rene Guldfod. — De øvrige Spørgsmaal, der særlig have staaet paa Dagsordenen, vedrøre nærmest Husdyrbruget og Mejeridriften og blive omtalte under disse. Med Hensyn til Landbohøjskolens Ombygning og Udvidelse samt Understøttelse af de lavere Landboskoler er der paany forelagt Rigsdagen et udførligt Forslag, om hvis Skæbne der imidlertid ingen sikker Formodning endnu kan udtales.

Dyrskuernes og Udstillingernes Antal have i det forløbne Aar været meget indskrænket, for at der med saa megen mere Kraft kunde deltages i de store Udstillinger og Dyrskuer, der vare knyttede til den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn, og som dels varede hele Sommeren, dels vare fordelte til forskjellige Tider i Sommerens Løb, saasom Fedeskuet i Maj, Fjerkræudstilling i August, Rodfrugtudstillingen i Septbr., de vaxlende Smørudstillinger osv., og dels vare samlede i den store Uge fra d. 16—22de Juli, da der afholdtes det rigeste og smukkeste Dyrskue, der nogensinde er seet i Norden, og ved hvilket ganske særlig de jydskes Heste og det røde danske Kvæg tiltrak sig fortjent Opmærksomhed. Og samtidig hermed holdtes en stor Smørudstilling og Havebrugsudstilling, umiddelbart forud en vaxlende Smørudstilling, og umiddelbart efter Udstillinger af Havesager til Export, af Bier og af Hunde. Naar nu hertil kommer, at Kjøben-

havns mange Seværdigheder stode aabne for de Besøgende, at der i samme Uge foretoges Præmieuddeling ved Udstillingen, at der afholdtes Væddeløb ved Eremitagen, og at en lang Række af Festligheder slyngede sig her imellem, saa er det intet Under, at der var en Tilstømning af Landbrugere fra hele Landet og fra vore Nabolande som ingensinde før, hvis Rejser formedelst store Begunstigelser kunde foretages forholdsvis billigt, og som kun fandt Tiden altfor kort herinde til i saa fuldt Maal som de ønskede at kunne profitere af alt det Nye og Seværdige, der her mødte dem, og som, trods det smukke festlige Præg ved hvert et Skridt uvilkaarlig mindede den Besøgende om, at dette var »Ej blot til Lyst«. Her skulle vi iøvrigt ikke fordybe os i de mangfoldige og rige Enkeltheder, idet Tidsskriftet i næste Hefte vil bringe en Redegjørelse for det Væsentlige vedrørende Udstillingens Ophav, Ordning og Forløb.

Men forud for denne Landbrugets store Uge gik som en Indledning til denne Afholdelsen af den nordiske Landbrugskongres i Dagene fra d. 12—14. Juli. Her mødtes for første Gang en talrig Kreds af Landbrugsvidenskabens Dyrkere fra Nordens forskjellige Egne til flere Dages Samvære og til Forhandling særlig af de mere specielle Spørgsmaal, der vedrøre Landbruget, Husdyrbruget og disses Bifag. Der var ved Planen særlig taget Sigte paa at imødekomme den Trang om at mødes, som undertiden var kommen tilorde mellem de Mænd, der varetage en eller anden Specialitet i Landbruget som Landbrugere, Opdrættere, Mejerimænd, Landbrugsingenieurer, Forsøgsledere, Konsulenter, Landbrugsredaktører, Assistenten el. lg. At samle disse til vel forberedte og planlagte fagvidenskabelige Drøftelser i Løbet af nogle Dage og derved støtte og befrugte Interessen for deres daglige Gjerning og særlige Kald, samtidig med at man gjennem flere Dages Samliv og gjennem festlige Sammenkomster og en længere Udflugt gav dem Lejlighed til at lære hinanden at kjende, til at knytte Forbindelser og Venskaber, som kunde blive

dem til Støtte og Glæde i deres senere Virksomhed, er i og for sig en saa naturlig og nyttig Opgave, at de Hindringer, der rejstes, nødvendigvis maatte falde*). Det viste sig da ogsaa, at man i Virkeligheden havde imødekommet en tilstedeværende Trang, og det ikke blot ved den livlige Deltagelse (259 Danske, 69 Svenskere, 53 Normænd og 6 Finner), men ogsaa ved den almindelige Tilfredshed og Glæde, der fra alle Sider blev udtalt med den trufne Foranstaltning, selv om der, som ved ethvert første Forsøg, aabenbarede sig dette eller hint, som bør ændres, naar der bliver indvarslet til følgende Kongresmøder; at saadanne maa komme er utvivlsomt; fagvidenskabelige Forhandlinger mellem Nordens intelligente Landbrugere maa indskrives blandt de virksomme Hjælpemidler til Landbrugets Udvikling, og kun Misforstand af de Ansvarshavende vil kunne lade dette Middel unyttet. — Efter Kongressens Slutning, d. 16 og 17de Juli, blev afholdt et almindeligt Dyrlægemøde, hvorfor der ikke ved Kongressen, som oprindeligt paatænkt, var ordnet nogen særlig Sektion for Veterinærvæsenet.

Som hele Udstillingen væsentligst var fremkaldt i Anledning af Hundredaaret efter Stavnsbaandets Løsning, saaledes blev selve Stavnsbaandsdagen, d. 20de Juni, saavel i Hovedstaden som overalt i Provinserne, hilset og mindet paa en festlig Maade, og hvor stærkt Sindene vare optagne af Minderne om forige Aarhundredes lykkelige Landboreformer fremgaaer noksom af den Række Landbogenskrifter, der udkom i den Anledning, og hvorom Tidsskriftet i forrige Bind har bragt en udførlig Redegjørelse. Her kan endnu føjes til, at der i Aarets Løb er rejst Mindesmærker for det udmærkede Broderpar, der indlagde sig saa overordentlig Fortjeneste af Reformernes Forberedelse

*) Af officielle festlige Sammenkomster kan nævnes en Sexa d. 12te Aften paa den kgl. Skydebane, en Udflugt til Frederiksborg, Fredensborg, Kronborg og Marienlyst d. 15de, Landhusholdnings-selskabets Festmiddag d. 18de, Præmieuddelingen og paafølgende Festmiddag d. 19de og Udflugt for Landbrugets Dommere og Tilidsmænd til Skodsborg d. 21de Juli.

og Gjennemførelse, — for Chr. Ditl. Reventlow ved Frederiksborg Slot og for Joh. Ludv. Reventlow paa Brahetrolleborg.

At det store Udstillingsarbejde, hvis Planlægning, Ordning og Gjennemførelse for Landbrugets Vedkommende væsentlig blev besørget af Landhusholdningsselskabets og Fællesforeningernes ledende Kræfter, har lagt stærkt Beslag paa disse er indlysende; men dette har ikke medført nogen Forsømmelse af de til disse Institutioner henlagte forskellige Opgaver. Blandt disse skulde vi særlig nævne de store Bestræbelser, der saavel ved Fællesforeningerne som ved en Del Landboforeninger ere udfoldede med Hensyn til Avlsforeninger og Stambogsføring, Foreningernes Virksomhed for Mejerivæsenet, Foredragsvirksomheden osv. Den jydsk Fællesforening afholdt sit store aarlige Delegeretmøde i Aarhus d. 27—29de Oktb. og vedtog bl. a. et Par Henvendelser til Regjeringen om at støtte Udførselen over Esbjerg og søge de Ulemper afhjulpne, som ere afstedkomne ved den almindelige Overgang til Guldfoden. Tillige bør her anføres, at medens Understøttelsesforeningerne for trængende Landmænd og deres Efterladte i de andre Provinser enten ikke ere komne i Gang eller føre en sygnende Tilværelse, saa har den jydsk Forening, der skylder den jydsk Fællesforening sit Ophav, nu samlet en Kapital af 60,000 Kr. og allerede uddeler ret anelige Understøttelser endog op til 500 Kr.; — Deltagerne betale enten 10 Kr. aarlig eller 200 Kr. én Gang for alle. — Ved det sjællandske Delegeretmøde d. 26—28de Novbr. drejede Forhandlingerne sig især om Ophjælpsningen af Sjællands Hesteavl, hvorom Meningerne ere saa højst forskellige, om at modvirke Drikfældigheden og om Ændringer i Tyendeloven. Paa forskjellig Vis, bl. a. ved Ordningen af Torveforhold, Flækestempling o. lg. i Kjøbenhavn havde Foreningen søgt at varetage Landbrugets Interesser. De ledende Mænd i den sjællandske Fællesforening vare selvfølgelig særlig beslaglagte ved den nordiske Udstilling, ved Fedeskuet og Dyrskuet, de perma-

nente Heste- og Kvægstalde, det arbejdende Mejeri osv. — I den fynske Fællesforening afholdtes Delegeretmødet d. 7de og 8de Decbr. og foranledigede Henvendelser til Regjeringen angaaende Landbrugsundervisningen og om Landbrugets Stilling overfor smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene, — to Spørgsmaal der netop for Tiden behandles paa Rigsdagen. Iøvrigt optoges Interessen væsentlig af Toldspørgsmaalet og Sikring mod Brandskader.

Paa en Tid, da de landøkonomiske Spørgsmaal saa stærkt beskjæftige Regjering og Rigsdag medfører dette allerede i og for sig en betydelig Virksomhed i det kgl. Landhusholdningsselskab, hvis Betænkninger og Erklæringer indhentes om en stor Del af disse Sager. Naar da tillige tagne Beslutninger medføre Foranstaltningers Iværksættelse, og Ordningen heraf betroes Selskabet, foranlediger dette selvfølgelig et stærkt forøget Arbejde. Dette har i det forløbne Aar været langt større end tidligere, og blandt de mange Sager, der ere blevne behandlede ved Selskabets Medvirkning, skal særlig nævnes Uddannelsen og Ansættelsen af de tidligere nævnte Konsulenter i forskjelligt Øjemed samt Ansættelsen af en Konsulent, der skal varetage det danske Landbrugs Interesser i Udlandet, særlig vore Mejeriinteresser i England. Navnlig har den sidstnævnte Foranstaltning, hvis umiddelbare Varetagelse er overdragen Kand. polyt. Harald Faber, medført en betydelig Virksomhed fra Selskabets Side, særlig i Anledning af de stærke Angreb, der i engelske Blade og ved derværende Domstole flere Gange i Efteraaret ere rettede mod dansk Smørs Ægthed, og som have medført en Række Undersøgelser af forskjellig Art, tildels ved Medvirkning af ansete engelske Kemikere, hvorved man tør haabe i kjendelig Grad at have bidraget til yderligere at styrke det danske Smørs Anseelse og Tilliden til dets Ægthed. Ogsaa en Række andre Spørgsmaal: om Flæskeforsendelsen til London, om Varemærkningen, om Smørnoteringen osv. ere behandlede ved Konsulent Fabers energiske Assistance.

I Anledning af Hundredaaret for Stavnsbaandets Løs-

ning og de mange ansete Landbrugere fra Sverrig og Norge, der i Udstillingens Landbrugsuge besøgte Kjøbenhavn, foranstaltede Landhusholdningsselskabet i den kgl. Skydebanes allegorisk smykkede Sal en Festmiddag d. 15de Juli, til hvilken der var forfattet flere Festsange, bl. a. af C. Ploug, og hvortil Selskabet indbød en stor Del af de Mænd saavel fra Indlandet som fra Sverrig og Norge, til hvem dets mangesidige Virksomhed i Aarenes Løb havde ført det i en Forretningsforbindelse af en kollegial eller forbindtlig Natur.

I Selskabets indre Historie er iøvrigt for Aaret 1888's Vedkommende at bemærke, at Geheimekonferentsraad Tesdorff, der havde været Medlem af Præsidiet siden 1860, og for 3 Aar siden vilde have trukket sig tilbage, men blev overtalt til at fortsætte, nu difinitivt trak sig tilbage fra Præsidentpladsen, i hvilken Anledning Selskabet, i Erkjendelsen af hans store Fortjenester af det danske Landbrug, valgte ham til Æresmedlem og tildelte ham Selskabets store Guldmedaille, ligesom hans Majestæt Kongen gav ham et fornyet Vidnesbyrd om sin naadige Anerkjendelse ved at udnævne ham til Geheimekonferentsraad. — Hans Plads i Præsidiet blev, efter en stærkere Valgkamp end Landhusholdningsselskabet ellers kjender, overdraget til Kammerherre Castenschiold til Borreby, der, uden hidtil at have deltaget synderligt i det officielle Landbrug, dog havde henledet Opmærksomheden paa sig ved sin direkte Styrelse, selv i alle Detailler, af den store og værdifulde men noget forsømte Ejendom med tilhørende Gods, som han pludselig maatte overtage 1866, netop da han, der var polyteknisk Kandidat og havde knyttet sit Navn til det heltmodige Forsvar af Dybbølskansen Nr. 2, havde fuldendt sit Studium ved den militære Højskole for at gaa over i Artilleriets Linie. I forholdsvis faa Aar bragte han det gamle Familiesæde paa Fode, saa at det nu ligger som en af Sjællands anseligste Hovedgaarde, med gode, vel dyrkede Marker omkring den gamle, ærværdige med kyndig og kjærlig Haand restaurerede Herreborg.

Blandt ansete Mænd, knyttede til Landbruget, der ere gaaede bort i Aarets Løb skulle vi, foruden Professor B. S. Jørgensen, der døde d. 7de December, og hvis Levnetsløb vi have omtalt i forrige Bind, blandt Danske nævne Hofjægermester Schütte til Bygholm og Forpagter Brohm paa Bavelse, der have indlagt sig Fortjeneste, den Første som Godsbestyrer og den Sidste som anset dygtig praktisk Landmand, og derefter med et Par Ord omtale to Ud-lændinge, der hver paa sin Viis ogsaa have haft Betydning for vort Landbrug. Den ene er T. H. Rimpau, der d. 5te August døde paa sit Gods Cunrau i Altmark. Efter at han i 1847 havde kjøbt denne c. 6400 Morgen store Ejendom, begyndte han faa Aar efter i den til Godset hørende c. 1900 Morgen store »Drømlingsmoor«, sine berømte Kulturforsøg, hvorved det under Mosen i 1 à 4 Fods Dybde liggende Sandlag benyttedes til Dækning af den tildels dødbrændte og vegetationsløse Overflade; han dannede derved en i fysisk Henseende fortræffelig Voxeplads for alle Kulturvæxter, og ved passende Forsyning med Kali og Fosforsyre høstedes meget gode Afgrøder. Den »rim-pauske« Mosekultur adskiller sig fra Hollændernes »Veen-kultur« ved at holde Dæklaget adskilt fra Humus-jorden, — Hollænderne blande begge Dele sammen.

Ligesom det ansete skotske Landbrugsblad, North British Agriculturist, det foregaaende Aar mistede sin Redaktør, saaledes har det indflydelsesrige engelske Organ, Agricultural Gazette, i 1888 havt at beklage Tabet af sin højt ansete Redaktør, John Chalmers Morton, der d. 4de Maj døde i en Alder af 67 Aar; gjennem sin lange fortjenstfulde Virksomhed stod han i nøje Forbindelse med de dygtigste Landmænd og Opdrættere i Storbritanien og paa Kontinentet, og ogsaa mange Danske have ved deres Studierejser i England, draget stor Nytte af den Redebonhed og Sagkundskab, hvormed han ydede sine Raad og sin Vejledning.

Arbejderforholdene i det forløbne Aar have været ret gunstige for alle Parter; der har været Arbejdere nok,

men dog ikke flere, end at alle ordentlige Arbejdere have kunnet erholde stadig Beskjæftigelse; og har Lønnen for de ugifte Arbejdere end mange Steder været lidt lavere end tidligere, er den derimod sjælden afknappet for den gifte Arbejder, der tilmed har fundet mere Forslag i den formedelst de lavere Priser paa Livsfornødenheder. Der har været Ro blandt Arbejderne og særlig maa det paaskjønnes, at de under de vanskelige Vejrforhold, særlig i Høsttiden, ikke svigtede de Forventninger, man kunde stille til en trofast og paalidelig Stab af Medhjælpere og Medarbejdere, men viste sig gjennemtrængte af en vis Solidaritet med deres Husbonder om at bringe det bedst mulige ud af de vanskelige Forhold. Dette berettiger til Haabet om, at ogsaa de store sociale Spørgsmaal, hvis Løsning mere og mere paatrænge sig, saasom Alderdomsforsørgelse, Erstatning for Invaliditet, et passende Jordareals Henlæggen til et større Antal Huse, saa at der intet Brud opstaaer paa Samfundsstigen osv., ville lade sig ordne paa en fyldestgørende Maade, og man kan kun ønske, at de Mænd, der føle sig kaldede til Reformatorer i saa Henseende i Slutningen af dette Aarhundrede, maa være ledede og gjennemtrængte af den samme gode Samfundsand, den samme ægte Fædrelandskjærlighed, som saa smukt prægede Reformatorerne i Slutningen af forrige Aarhundrede.

J. C. la Cour.
